

SXEDIO.53N

6/19.3.1922: ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΚΓΡΙΝΕΙ ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΤΟΝΙΖΕΙ ΟΤΙ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΑΧΩΡΟΥΣΕ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΘΑ ΔΕΧΟΝΤΑΝ ΝΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΘΟΥΝ ΩΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ ΠΡΟΣ ΑΥΤΗΝ ΝΑΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Κατά την πρώτη, αλλά πολυήμερη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου εγκρίθηκε υπόμνημα προς τον υπουργό Αποικιών, μέσω του Αρμοστή, με το οποίο επαναλαμβανόταν ο ενωτικός πόθος των Κυπρίων.

Το υπόμνημα που υπέγραφε ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος, ως πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου προτεινόταν επίσημα στην Αγγλία, από την Κυπριακή ηγεσία, όπως σε περίπτωση που θα παραχωρούσε την Ένωση, οι Κύπριοι θα δέχονταν να παραχωρηθούν σ' αυτήν ως αντάλλαγμα ναυτικές και στρατιωτικές διευκολύνσεις.

Η πρόταση αυτή αποτελούσε ταύτιση με τη γραμμή του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Αναφερόταν στο υπόμνημα προς τον Αρμοστή:

"Εν Λευκωσία τη **6/19** Μαρτίου **1922**

Εντιμότητα,

Λαμβάνομεν την τιμήν κατ' εντολήν του Εθνικού Συμβουλίου να καθυποβάλωμεν τα κάτωθι προς την Υμ. Εντιμότητα.

1. Δι' επιστολής ημών ημερομηνίας **11/24** Οκτωβρίου **1921**, απευθυνθείσης προς την Υ. Ε. διά της Α.Ε. του Μ. Αρμοστού, διεβιβάση ψήφισμα της Β Εθνικής των Κυπρίων Συνελεύσεως της γενομένης εν Λευκωσία την **10/23** Οκτωβρίου **1921**.

2. Η Β Εθνική των Κυπρίων Συνέλευσις συνήλθεν εκ νέου την **20/3** και **21/4** Δεκεμβρίου **1921**. Συνέταξε το Καταστατικόν της Πολιτικής Οργανώσεως της Κύπρου και εκλογικούς κανονισμούς, αντίκτυπον των οποίων λαμβάνομεν την τιμήν να επισυνάψωμεν ώδε.

3. Επί τη βάσει των ληφθεισών υπ' αυτής

αποφάσεων ενηργήσαμεν τη Νήσω εν πλήρει κανονικότητι και τάξει εκλογαί αντιπροσώπων, αίτινες μεθ' ημών και 4 άλλων βαθμούχων της Εκκλησίας, των Πανιερωτάτων Μητροπολιτών Πάφου, Κιτίου και Κυρηναίας και του Πανοσιλογιωτάτου Ηγουμένου Κύκκου **Ex Officio** παρακαθημένων, απετέλεσα το Εθνικόν Συμβούλιον του Κυπριακού λαού, ούτινος προΐστάμεθα Ημείς ως νόμιμος αυτού Εθνάρχης.

4. Το Εθνικόν τούτο Συμβούλιον συνελθόν υπό την προεδρίαν Ημών εν Λευκωσία απεφάσισεν ομοφώνως ν'απευθύνη το παρόν υπόμνημα προς την Υ. Εντιμότητα επικαλείται δ' επί τούτου της Υ. Ε.την ευμενή προσοχήν.

5. Γνωρίζει επαρκώς η Κυβέρνησις της Α. Μεγαλειότητος και ο Αγγλικός λαός ότι η θέλησις του Κυπριακού λαού, αποτελούντος τα 4/5 του όλου πληθυσμού της Νήσου, είναι μία, και μόνη και αναλλοίωτος η ένωσις μετά της μητρος Ελλάδος. Η θέλησις αυτού αύτη υπεβλήθη επανειλημμένως και διεπιστώθη μηριάκις απ' αυτής της ρώτης ημέρας της Αγγλικής κατοχής μέχρι σήμερον. Οι αντιπρόσωποι του λαού εζήτησαν δι' εγγράφου αυτών προς την Υ. Ε. ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1921, την ενέργειαν δημοψηφίσματος εν τη Νήσω, ίνα άπαξ έτι διαπιστωθή επισημότατα οποία η μία μόνη και αναλλοίωτος θέλησις του λαού.

Άλλη Κυβέρνησις της Α. Μ. απέρριψε διά της υπό ημερομηνίαν 1ης Ιουνίου 1921 επιστολής της την πρότασιν προφανώς διότι επαρκώς γνωρίζει ότι η μία και μόνη και αναλλοίωτος θέλησις του λαού είναι η μετά της Ελλάδος ένωσις. Τούτο άλλως τε φαίνεται εκ του υπό ημερομηνίαν 14 Νοεμβρίου 1919 εγγράφου του διαβιβασθέντος εκ μέρους του Πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας προς την τότε εν Λονδίνω Κυπριακήν Αποστολήν, κατά το οποίον "είναι πλήρως πεπεισμένη περί του αισθήματος του Ελληνικού πληθυσμού της Νήσου, όπως ενωθή μετά της Ελλάδος".

6. Εκτοτε και κατά τους τελευταίους τούτους καιρούς διηυθετήθησαν, εντιμότε, αι τύχαι λαών

άλλων ευρισκομένων υπό την διακυβέρνησιν της Μ. Βρετανίας. Η γείτων της Αγγλίας Ιρλανδία, συνδεδεμένη απ' αιώνων μετ' αυτής διά τόσων δασμών και αποτελούσα σπουδαιότατον τμήμα της Αυτοκρατορίας, εγένετο ελευθέρα Πολιτεία, η Αίγυπτος κηρύττεται ανεξάρτητος, η Μικρά Μάλτα εγένετο δέσποινα εν τω ιδίω αυτής οίκω. Οι λαοί ούτοι έτυχον του ποθουμένου. Μόνη η Κύπρος ελληνική από των αρχαιοτάτων χρόνων με ακμαιοτάτην εθνικήν συνείδησιν, οικουμένη υπό λαού προηγμένου εις μόρφωσιν και πολιτισμόν, μόνη αύτη δεν έτυχε του ποθουμένου, ήτοι της Εθνικής αυτής αποκαταστάσεως, αλλά κρατείται διά της βίας και παρά την θέλησιν αυτής μακράν των αγκαλών της Μητρός Πατρίδος. Και ου μόνον τούτο, αλλά η Κυβέρνησις διά πολιτικής ανελευθέρας και τυραννικής ζητεί να τρομοκρατήση την Νήσον, Κυβέρνησις εκπροσωπούμενη εδώ υπό ανθρώπων παραγνωριζόντων την αποστολήν των και αναξίων των Φιλελευθέρων αρχών και παραδόσεων της ιδίας πατρίδος, ανθρώπων ων προΐσταται Αρμοστής τελείως ανελεύθερος και οίτινες προσπαθούσι διά παντός τρόπον να αποξενώσωσι την Αγγλίαν των ημετέρων συμπαθειών.

7. Μ' όλην την συμπάθειαν ην γενεαί μετά γενεάς Ελλήνων εδιδάχθημεν να τρέφωμεν προς την Αγγλίαν, αποκρούομεν δι' όλης της δυνάμεως της ψυχής μας το ξενικόν καθεστώς και δηλούμεν ότι κυβερνώμεθα εδώ υπό της Μ. Βρετανίας εναντίον της θελήσεως των 4/5 του πληθυσμού και διά του δικαίου του ισχυροτέρου και φρονούμεν, εντιμότατε, ότι η Κυβέρνησις της Α. Μεγαλειότητος δεν θα θελήση να εμμείνη εις την γενομένην κατά την 26ην Οκτωβρίου 1920 εν Λονδίνω προς την Κυπριακήν Αποστολήν ανακοίνωσιν ότι θα κρατήση την Κύπρον, αλλ' ότι απ' εναντίας υπείκουσα εις την φωνήν της διακιοσύνης και του καθήκοντος θα θελήση να ικανοποιήση την δικαίαν αξίωσιν του Ελληνικού Κυπριακού Λαού.

8. Εάν διά την ευτυχή λύσιν των άλλων ζητημάτων ελήφθησαν υπ' όψιν τα συμφέροντα της

Αυτοκρατορίας και εν τη λύσει των ζητημάτων εκείνων παρεφυλάχθησαν τα συμφέροντα αυτά, επιθυμούμεν να καταστήσωμεν άπαξ τι γνωστόν προς την Υ. Ε. και την Κυβέρνησιν της Α. Μεγαλειότητος ότι ο Κυπριακός λαός θεωρεί την προστασίαν των βρετανικών συμφερόντων ως την προστασίαν των συμφερόντων του ελληνισμού και των αναγκών του παγκοσμίου πολιτισμού και ότι συνεπώς είναι έτοιμος, ενούμενος μετά της Ελλάδος, να έλθη εις συνεννόησιν μετά της Κυβερνήσεως της Α. Μ. όπως τα βρετανικά ταύτα συμφέροντα τύχωσι πάσης προστασίας παρεχομένης εν ανάγκη προς τούτο Ναυτικής και Στρατιωτικής ευλογίας.

9. Υποβάλλοντες τ'ανωτέρω προς την Υ. Ε. ευελπιστούμεν ότι ταύτα θα πείσωσι την Κυβέρνησιν της Α. Μεγαλειότητος όπως αυτή αναθεωρήση την περί της τύχης της Νήσου ημών άδικον απόφασιν της. Εάν δε παρά πάσαν ελπίδα η βρετανική Κυβέρνησις ήθελε αύθις κωφεύσει εις την υπόδειξιν ημών ταύτην, επιθυμούμεν να δηλώσωμεν ότι ο Κυπριακός λαός θα εξακολουθήση την χαραχθείσαν αντιδραστικήν πολιτικήν του, ήτις δεν δύναται παρά να ευρύνη το μεταξύ Κυβερνήσεως και λαού χάσμα.

Διατελούμεν, Εντιμότατε,
μετά βαθυτάτης υπολήψεως και τιμής,
Ο Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου
Ο Κύπρου ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Προς τον Εντιμότατον
επί των Αποικιών Υπουργόν
της Μεγάλης Βρετανίας
Εις Λονδίνον

Η απάντηση της Αγγλικής Κυβέρνησης στο υπόμνημα του Εθνικού Συμβουλίου δεν καθυστέρησε καθόλου αλλά ήταν αρνητική για άλλη μια φορά κι έτσι το Εθνικό Συμβούλιο σε μια νέα συνεδρία του στις **7/20** Μαΐου επαναλάμβανε το αίτημα της Ένωσης:

" Το Εθνικόν Συμβούλιον της Κύπρου συνελεθόν σήμερον **7/20** Μαΐου **1922** εν τη Αρχιεπισκοπή εν

Λευκωσία, και λαβόν γνώσιν της απαντήσεως της Α. Εντιμότητος του υπουργού των Αποικιών εις το υπό ημερομηνίαν **6/19.3.1922** υπόμνημα του Εθνικού Συμβουλίου, διαβιβασθείσης διά της υπό ημερομηνίαν **8.5.1822** επιστολής της Αρχιγραμματείας της Κυβερνήσεως Κύπρου προς την Α. Μ. τον Αρχιεπίσκοπον ομοφώνως ψηφίζει:

1ον. Εκφράζει την αλγεινήν εντύπωσιν του Κυπριακού λαού, επί τη νέα σκληρά απαντήσει της Βρετανικής Κυβερνήσεως, αρνουμένης δικαιοσύνην εις τας εθνικάς αυτού αξιώσεις.

2ον. Δηλοί εξ ονόματος του Κυπριακού Λαού του οποίου το φρόνημα και την θέλησιν εκπροσωπεί εκλεγέν διά καθολικής ψηφοφορίας του Ελληνικού λαού της Κύπρου ότι ο Κυπριακός λαός εμμένει ακραδάντως εις την μίαν και μόνην αυτού αξίωσιν, όπως ενωθή μετά της μητρός Πατρίδος και ότι ουδεμία δήλωσις δύναται να ανακόψη την ανένδοτον συνέχισιν του ιερού αυτού αγώνος προς την εθνικήν αυτού ελευθερίαν εν τη πεποιθήσει ότι η Κυβέρνησις της Α. Βρετανικής Μεγαλειότητος δεν θα εμμείνη κυβερνώσα διά της βίας και εναντίον της θελησεως του και εναντίον των ιδίων αυτής περί ελευθερίας των εθνών αρχών, λαόν Ελληνικόν, έχοντα ίσα τουλάχιστον προς οιονδήποτε πολιτισμένον λαόν δικαιώματα να ζήση ελεύθερος.

Ο Κύπρου ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Ο υπουργός Αποικιών επανέλαβε την ίδια θέση στις **25 Ιουνίου 1922:**

Αρ. **1167/1922**

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΥΠΡΟΣ **25 Ιουνίου 1922**

Μακαριώτατε,

Ενετάλην παρά του Μεγάλου Αρμοστού να πληροφορήσω υμάς ότι το ψήφισμα το υποβληθέν τη **22α Μαΐου 1922**, υφ' υμών ως προέδρου σώματος αυτοκαλουμένου Εθνικόν Συμβούλιον διεβιβάσθη υπό

της Α. Εξοχότητος εις τον Υπουργόν των Αποικιών, όστις παρεκάλεσεν όπως πληροφορηθείτε ότι το ψήφισμα τούτο ελήφθη δεόντως υπ' αυτού, αλλ' ότι ουδείς καλός σκοπός δύναται να εξυπηρετηθή διά της υποβολής οιοδήποτε περαιτέρω υπομνήματος τοιαύτης φύσεως λαμβανομένου υπ' όψιν ότι επληροφορήθητε ήδη ότι η Κυέρνησις της Α. Μεγαλειότητος δεν δύναται να παράσχη ελπίδα ότι η ένωσις μετά της Ελλάδος θα επιδοκιμασθή.

Εχω την τιμήν να διατελώ Μακαριώτατε, της Υμ. σεβασμιότητος ευπειθής θεράπων

C.D.FENN

Αρχιγραμμαεύς της Κυβερνήσως.

Μακαριώατον
Αρχιεπίσκοπον Κύπρου
Λευκωσίαν.

Την αρνητική θέση της επανέλαβε η Αγγλική Κυβερνηση και διά του υπουργείου Αποικιών και στη Βουλή (Ελευθερία **23/5** Αυγούστου, **1922**):

"Ο υποπλοίαρχος Κένγκουερθου, φιλελεύθερος βουλευτής του Χαλλ, ήγειρε το ζήτημα της κατάστασης στην Κύπρο και των διακιωμάτων των μειονοψηφιών στη Νήσο κατά την ψήφιση πιστώσεως **307.637** λιρών για επιχορήγηση και άλλες δαπάνες για κάποιες παροικίες.

Ο Ταγματάρχης Ε. Γουδ απαντώντας από μέρος του υπουργείου των Αποικιών και αναφερόμενος στην εισήγηση του υποπλοίαρχου Κένγκουερθου όπως η Κύπρος παραχωρηθεί στην Ελλάδα δήλωσε ότι εφ' όσον γνωρίζει ότι καμμιά πρόθεση δεν υπάρχει από μέρος της Κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητος όπως αυτή αποξενωθεί από την Κύπρο ως μία από τις κτήσεις της βρετανικής αυτοκρατορίας.